

Žužana Meršić¹ – Denis Njari²
(Sambotel, Mađarska – Osijek, Hrvatska)

OJKONIMI NA PODRUČJU KOROĐANSKOGA VLASTELINSTVA U SREDNJEM VIJEKU

Abstract: This paper presents a brief historical framework of the Kórógyi manor in the Middle Ages, followed by the motivational-semantic classification of all the oikonyms recorded in the tax list of the Kórógyi manor from 1469. Based on Croatian and Hungarian historiographic and linguistic literature, and using the relevant cartographic material, oikonyms are pinpointed and etymologically analyzed. Among the analyzed oikonyms the Hungarian toponyms prevail, and the ojkonyms themselves are classified into six groups: those of antopomotic origin, those based on apelatives, oikonyms according to topography, floronyms, faunyms, and the oikonyms of unknown motivation.

Keywords: Manor (domain of) Kórógy, Middle Ages, oikonyms, toponyms

Uvod

Osnovni izvor za analizu ovoga rada predstavlja porezni popis Korođanskoga vlastelinstva iz 1469. godine, ujedno najstariji popis toga tipa za područje istočne Slavonije i južne Baranje. Izvornik se čuva u Državnom arhivu u Budimpešti (MNL DL: 32365), a njegova preslika objavljena je i na Internetu u digitalnom obliku. Usto, popis je na mađarskom jeziku objavljen (transkribiran) već 1961. godine (TÖRÖK 1961: 238-242; 360-363), a na hrvatskom jeziku 1980. godine (MAŽURAN 1980: 125-166). U popisu je zabilježeno ukupno 35 naselja s različitim brojem poreznih obveznika, od kojih neka i danas postoje.

Korođansko vlastelinstvo u srednjem vijeku

Korođansko vlastelinstvo u srednjem vijeku dobilo je ime prema plemićkoj obitelji koja ga je posjedovala – Kórógyi ili Korođanski. Sama je pak ta obitelj imenovana prema svojoj utvrdi Kórógyvár (disimilacijom likvida nastao je hrvatski oblik *Kolođvar*), izgrađenoj prije 1290. godine (ANDRIĆ 2001: 245), a sam korijen riječi izveden je od mađarskoga *kóró* u značenju *korov*, *šaš* odnosno *obrastao korovom ili šašem* (FNESZ 1978: 353, ANDRIĆ 2001: 246).

¹ ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6867-9457>

² ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9750-9959>

Ta je obitelj imala velike posjede na području vukovske, baranjske, ali i srednjovjekovnih ugarskih županija Tolna i Temeš. Članovi te obitelji obnašali su visoke državne i crkvene službe, kao primjerice onu mačvanskoga bana (Stjepan i Ivan II.), župana više županija (Filip V. i Ivan II.) te pečušškoga biskupa (Ladislav). Osim toga, bili su aktivno uključeni i u vojno-obrambenom sustavu ugarske države, pa je tako poznato da su se borili protiv Tatara u 13. stoljeću te kasnije protiv Osmanlija (<http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=33230>). Upravo zbog zasluga za borbe protiv Tatara, obitelj Korodških i dobila je od kralja Bele IV. posjede na području današnje istočne Slavonije, od kojih se (od onih u ovom radu analiziranih) prvi spominje Kendchapa ili Chapa odnosno Čepin već 6. kolovoza 1258. godine (MAŽURAN 1994: 52). Jedan od „ranih“ posjeda obitelji Korodških, a koji se analizira u ovom radu, također je bio i Orozi, oko čijega su se posjeda dva člana te obitelji međusobno sporila 1343. godine. Napomenuti je da je obitelj Korodških, točnije Filip III. Korodški, već prije 1351. godine stupio u posjed Osijeka te da je taj grad postao obiteljsko vlastelinsko sjedište obitelji, a sama se obitelj ubrzo uzdigla u rang baruna kraljevstva (MAŽURAN 1994: 54-55). Godine 1396. Stjepan I. Korodški za zasluge u ratovima protiv Osmanlija, posebice u bitci kraj Nikopola, od kralja Žigmunda Luksemburškoga dobiva posjede Nemetin, Szilköz, Aszonyfalwa i druge. Njegovom je sinu Filipu V. Korodskom pak potvrđen posjed nad Karancem (Karanch), dok je za njegovoga sina Ivana II. poznato da je imao posjed nad Branjinim Vrhom (Baronywar), Weresynom, Čepinom, Osijekom i drugima koji ovdje nisu predmet analize. Gašpar (sin Ivana II.) posljednji je muški član obitelji Korodških, u čije je vrijeme, 1469. godine, i sastavljen ovdje analiziran urbar tadašnjih posjeda Korodških, koji su mogli okupljati do 6500 podložnih stanovnika (MAŽURAN 1994: 78-85).

Većina popisanih naselja u urbaru iz 1469. godine nalazila se u neposrednoj južnoj i jugoistočnoj okolici grada Osijeka, odnosno u porječju donjega toka rijeke Drave, desne obale Dunava i u srednjem porječju rijeke Vuke. Područje je to koje je u srednjem vijeku bilo izrazito bogato vodama, a osim spomenutih tekućica, na tom se području prostirala i velika močvara Palača, svojevrsan pandan Kopačkom ritu s druge strane rijeke Drave. Radilo se dakle, o području koje je osim zemljoradnje omogućavalo i bavljenje ribarstvom, a vjerojatno i lovom, te o području koje je bilo teško prohodno te je još od kasne antike predstavljalo područje u kojemu se ili moglo organizirati zasjede ili se pak skrivati od neprijatelja.³ Vjerojatno ponajviše zahvaljujući upravo takvim

³ Takav je slučaj primjerice bio 488. godine kada su Ostrogote (koje je predvodio Teodorik) u povlačenju prema Italiji upravo na tom području u zasjedi dočekali Gepidi. Zasjeda je bila do te mjere neuspjela da je u njoj smrtno stradao i gepidski kralj Trapstila (ANDRIĆ 2002, GRAČANIN 2006).

Više sukoba austrijske i osmanlijske vojske dogodio se na istom području i u 16. stoljeću, pa je tako 1528. godine područjem oko Laslova i Koroda Osmanlije nisu

zemljopisnim prilikama, na tom se području u najvećoj mjeri uspješno održati mađarsko stanovništvo u odnosu na slavensko koje je tijekom srednjega i posebice ranoga novog vijeka naselilo praktički cjelokupno ostalo područje Slavonije. Na očuvanje mađarskog stanovništva na tom području svjedoče i mađarski antroponimi zabilježeni u urbaru 1469. godine (pa i kasniji osmanski defteri, kao što je primjerice Popis Sandžaka Požega iz 1579. godine (HAFIZOVIĆ 2001), ali i karakteristični ojkonomi, netipični za ostalo područje srednjovjekovne Slavonije.

Ubikacija

Od 35 naselja zabilježenih u popisu 1469. godine, 9 se naselja mogu praktički poistovjetiti sa suvremenim naseljima (25%): Osijek (Ezeekh), Aljmaš (Hagmas), Karanac (Karanch), Branjin Vrh (Baronywar), Tenje (Tehyne), Čepin (Chapa), Koprivna (Kaporna), Dopsin (Dopza) i Korod (Kiskorogh).

Nadalje, najveći broj naselja, njih 19, može se uglavnom ubicirati i radi se u pravilu o današnjim ili o iščezlim toponimima (54%): Orozi (Orosin),⁴ Gergfalwa (Györgyfalva),⁵ Azonfalwa,⁶ Mošun (Mosson),⁷ Pomoćin (Pomochya),⁸ Zelfalwa,⁹ Yakabfalwa,¹⁰ Babafalwa,¹¹ Kišpafalo (Kys Papfalwa),¹² Šipkovci (Sipkacz),¹³ Nadpafalo (Nagy Papfalwa), Poljana (Palina),¹⁴ Hrvatska (Horwatka)¹⁵ i Ivanovci (Iwanfalwa Korogh),¹⁶ Dravski Sad (Drazaad),¹⁷ Mikloševci (Miclosfalwa),¹⁸ Markusfalwa (možda Čepinski Martinci), Felswpetrus i Alsopetrus.¹⁹

ovladale, a na tom su se području odvijale i vojne operacije u okviru tzv. Kacijanerovog pohoda 1537. godine. (MAŽURAN 1998)

⁴ Toponim *Oraši* između Čepina i osječke Retfale.

⁵ Toponim *Györgyfalva* zapadno od Laslova, uz rijeku Vuku.

⁶ U osmanskom razdoblju radilo se o pusti *Asonfalva*, koja se nalazila između Tenje i Klise (ENGEL: 4).

⁷ Nestalo naselje koje se nalazilo neposredno zapadno od Dopsina (ENGEL: 141).

⁸ Toponim *Pomoćin* sjeverno od Dopsina.

⁹ Nestalo naselje *Szélfalva* koje se nalazilo jugozapadno od Osijeka (ENGEL: 194).

¹⁰ Toponim *Jakovala* sjeveroistočno od Antunovca.

¹¹ Nestalo naselje koje se nalazilo u okolici današnjega Antunovca (ENGEL: 6).

¹² *Kispapfalva* i *Nagypapfalva* naselja su nestala u osmanskom razdoblju, a koja su se nalazila jugozapadno od Čepina (ENGEL: 160).

¹³ Naselje koje se nalazilo između Koprivne i Dopsina (ENGEL: 187).

¹⁴ Toponim *Palinska šuma* između Markušice i Laslova.

¹⁵ Naselje koje je ležalo vjerojatno negdje pored Koprivne (ENGEL: 84).

¹⁶ Naselje koje se nalazilo južno od Čepina (ENGEL: 91).

¹⁷ Nalazilo se vjerojatno na ušću Drave u Dunav ili nešto uzvodno.

¹⁸ Moguće je da se nalazilo na mjestu današnjega Antunovca (ENGEL: 133).

¹⁹ Vjerojatno se radi o toponimu Petrus zapadno od Osijeka.

Na koncu, naselja čiji je smještaj uglavnom nepoznat, izuzev toga što se mogu smjestiti u već ranije naveden zemljopisni okvir u prvom poglavlju, ukupno je 6 (17%): Kerezthws, Kelges Korogh, Chazar Korogh, Wajdafalwa, Bekefalwa i Pachana.

Toponimija, ubikacija

Ojkonim u poreznom popisu 1469.	Ojkonim u defteru iz 1579.	Broj poreznih obveznika 1469.	Broj poreznih obveznika 1579.	Stanovnika 1469. (procjena)	Napomena o etnicitetu, prema anatroponimima u defteru iz 1579.
Ezeekh	Osijek	215	26	995	26 kuća kršćana (Mađara)
Hagmas	Aljmaš	168	49	776	Srbi
Karanch	-	139		656	
Drazaad	-	92	0	434	
Baronywar	-	85		401	
Tehyne	Tehna	37	7	229	Osmanlije
Chapa	Čepin	31	98	192	Mađari
Kerezthws	-	27	0	167	-
Orozi Wayvodatus	Orosin	17	50	105	Mađari
Gergfalwa Korog	-	14	0	87	-
Azonfalwa	Marinovci	13	27	81	Srbi
Kelges Korogh	-	12	0	74	-
Kaporna	Koprivna	11	28	68	Mađari
Felswpetrus	Petrovci	9		56	Mađari
Chazar Korogh	-	8	0	50	-

Miclosfalwa	Mikloševci	8	13	50	Osmanlije
Alsopetrus	Petroš	7	17	43	Mađari
Mosson	Mošun	7	14	43	Mađari
Pomochya	Pomoćin	7	17	43	Mađari
Zelfalwa	Sölöš	7	69	43	Mađari
Yakabfalwa	Jakobovci	6	28	37	Mađari
Babafalwa	Balinci	5	25	31	Mađari
Dopza	Dubin	5	37	31	Mađari
Kiskorogh	Kiškorod	4	40	25	Mađari
Waydafalwa	-	4	0	25	Uz Koprivnu?
Bekefalwa	-	3	?	19	Kišbečinci ili Beketinci
Kisfalwd	-	3	0	19	-
Kys Papfalwa	-	3	0	19	Mezra Kišpapfalo uz Čepin
Pachana	-	3	0	19	-
Sipkacz	-	3	0	19	Mezra Šipkovci uz Koprivnu
Iwanfalwa Korogh	Ivanovci	2	11	12	Mađari
Nagh Papfalwa	-	2	0	12	Mezra Nadpapfalo uz Čepin
Palina	-	2	0	12	Mezra Poljana uz Koprivnu
Horwatka	-	1	0	6	Mezra Hrvatska uz

					Koprivnu
Markusfalwa	Martinci?	1	?	6	Hrvati
Ukupno		961	556	4885	

Motivacijska ili tvorbena razrada ojkonima

U ovomu se poglavlju donosi podjela prema motivaciji ojkonima poreznoga popisa Korodanskoga vlastelinstva iz 1469. godine, a sami su ojkonimi klasificirani u šest skupina.

1. Ojkonimi koji imaju osnovu antroponimnoga postanka moguće je podijeliti u dvije podskupine:

a) na ojkonime prema vlasniku: *Baronywar* (< Baranyavár)

U ovu skupinu pripada samo jedan ojkonim. U prvome dijelu mađarskoga naziva nalazi se osobno ime *Brana* (< *Brangna*).

Druga sastavnica mađarskoga složenoga ojkonima je apelativ *-vár* ‘utvrda’. Grad najvjerojatnije nosi ime prvoga župana, a po njemu je kasnije svoje ime dobila cijela županija koja je bila preseljena u Pečuh. Izvorni naziv *Baranyavár megye* je, pogrešnim raščlanjivanjem pretvoreno kasnije u *Baranya vármegye*²⁰ (FNSz. 1980:90; Međeral-Sučević 2006:176).

b) na ojkonime prema osobnom imenu koji mogu biti patronimici ili eventualni posjednici dotičnoga mjesta, a u ukupnom inventaru korodanskog poreznog popisa čine najbrojniju skupinu:

Alsopetrus (< Petrus); *Bekefalwa* (< *Beg ~ Bek*),²¹ *Dopza* (< *Dompsa~Dopsa*); *Chapa* (< *Csapa*); *Felswpetrus* (< Petrus); *Gergfalwa* (< *György*); *Iwanfalwa* (< *Iván*); *Yakabfalwa* (< *Jakab ~ Jákob*);²² *Markusfalwa* (< *Márkus*);²³ *Miclosfalwa* (< *Miklós*).

²⁰ U mađarskom su jeziku u to vrijeme *megye* te *vármegye* bili sinonimi.

²¹ Prvi dio mađarskoga ojkonima spornoga je podrijetla. Pretpostavlja se da potječe iz turkijskoga imena *Beg ~ Bek* u značenju ‘jak, moćan; vladar, knez, nadređeni’ koje ime nije bilo neuobičajeno i rijetko u vrijeme Arpadovića. Dodavanjem deminutivnog dometka *-e* lako se moglo pretvoriti u osobno ime. Naziv mjesta može se odnositi na obitelj koja je imala ovdje svoje posjede. Patrocinj *Beke* kao prezime danas je rasprostranjen u Zadunavlju u Mađarskoj (HAJDÚ 2010: 51).

²² U mađarskom jeziku postoje značajne razlike u izgovoru dva imena (*Jákob ~ Jakab*), ali se u pismu njihovi oblici sve do kraja 18. stoljeća teško razaznaju (HAJDÚ 2010:165).

²³ Osobno ime *Márk ~ Márkus* bilo je veoma često i popularno u vrijeme Arpadovića i Anžuvina. U osobnom imenu *Márkus* sufiks *-us* može biti i latinskoga podrijetla, ali

Unutar skupine koju obuhvaćaju ojkonimi patronimnog postanja najbrojniji su oni složeni tipičnom mađarskom završnom ojkonimskom sastavnicom – *falva*.²⁴ Dva su ojkonima nastala predmetanjem diferencijacijske sastavnice *alsó* 'donji' i *felső* 'gornji' na hipokoristično osobno ime *Petrus*, a samo su dva ojkonima bez tvorbenog čina *Dopza*²⁵ i *Chapa*.²⁶ Antonimni par *alsó* 'donji' i *felső* 'gornji' koji susrećemo u ovoj skupini izražavaju prostorne odnose područja u značenju udaljenosti od drugih mjesta.

2. Ojkonime s apelativnom osnovom moguće je podijeliti:

a) na etničke ojkonime: *Horvatka* (< *horvát*); *Orozi* (< *orosz*)

Tu podskupinu predstavljaju samo dva ojkonima etničkoga postanja. Tvoreni su sufiksima *-ka* i *-i*²⁷ od kojih je potonji jedan od najzastupljenijih sufiksa u tvorbi mađarskih toponima već u staromađarskom razdolju, dok se sufiks *-ka* u tvorbi toponima javlja mnogo kasnije, tek od 15. stoljeća. Dodavanjem deminutivnog elementa *-ka* na kraju ukazuje se (u pravilu) etnicitet stanovništva. U konkretnom slučaju možda se može pretpostaviti da je većinsko stanovništvo konkretnoga naselja pripadalo hrvatskom etničkom korpusu.

Etonim *Oroszi* u mađarskom ojkonimskom inventaru vrlo je rasprostranjen već u vrijeme Arpadovića. *Orosz* (hrv. 'Rus') ukazuje također najvjerojatnije na etnicitet stanovnika, ali može ukazivati i na ime nekadašnjeg vlasnika. Takve i slične dvojnosti teško je razlučiti i definitivno objasniti.

b) na ojkonime u svezi s imovinsko-pravnim odnosima i upravom:

Azonfalva (< *Asszonyfalva*); *Chazar Korogh* (< *Császárkórógy*); *Kys Papfalwa* (< *Kispapfalva*); *Nagh Papfalwa* (< *Nagypapfalva*); *Waydafalwa* (< *Vajdafalva*)

zastupljen je i pri tvorbi mađarskih hipokorističnih osobnih imena npr. *Ambrus*, *Márkus* koja su postala prezimena (HAJDÚ 2010: 234)

²⁴ Među tipične mađarske završne ojkonimske sastavnice ubrajaju se: *falu* ('selo'), -*falva* (genitiv imenice *falu* 'selo'), -*lak* ('selo, naselje, seosko gospodarstvo'), -*tornya* (genitiv imenice *torony* 'toranj, kula'), -*hegy(es)* ('uzvisina; brijeg'), -*vár* ('utvrda'). i -*völgy* ('dolina').

²⁵ Temelj osobnog imena je apelativ *dob* ('neka vrsta udaraljki') zapravo u značenju 'zdepast, debeo, krepak čovjek' (FNESz. 1980:329; 442). Usp. još primjere iz mađarske ojkonimije: *Kisdobsza*, *Nagydobsza* danas u Somodskoj županiji.

²⁶ Primaran naziv ojkonima nastao je prema mađarskom osobnom imenu *Csapa* koji se već od prve polovice 18. stoljeća bilježi kao *Chepin* (1720.), *Csepin* odnosno *Chepin* (1808.) tj., posvojnim sufiksom *-in* na kraju (KISS).

²⁷ Već u vrijeme Arpadovića brojna su naselja u čijim su nazivima potvrđeni etnonimi s tvorbenim elementom *-i* na kraju (BÉNYEI 2012: 80). Takvi ojkonimi su npr.: *Oroszi*-, *Olaszi*-, *Horváti*-, *Tóti*-, *Németi*-, *Csehi*- itd. (KRISTÓ 2005: 9). O značenju i etimologiji tvorbenih sufikasa *-ka/-ke* i *-i* u mađarskoj ojkonimiji v. još BÉNYEI 2012: 112-115; 74-85.

U ovu su neveliku podskupinu ubrojeni ojkonimi koji u svome značenju mogu ukazati na imovinske ili zemljišne odnose u tome kraju, na nekretnine u vlasništvu kraljice²⁸, cara (odnosno kralja), crkve (svećenika) ili nekog vojvode.

Ojkonimi ove skupine tvore se na način da apelativnim osnovama prethodi prva (diferencijacijska) sastavnica *asszony* 'gospođa, dama; supruga; gospodarica'; *császár* 'car'; *kis* 'malen', *nagy* 'velik'; *vajda* 'vojvoda' da bi se na osnovu druge identifikacije 'korov; suha, tvrda stabljika, peteljka'; *pap* 'pop, svećenik' nadodali tipični mađarski ojkonimski završeci *-falva* ili sufiks *-gy*.

Antonimni par *kis* 'mali' i *nagy* 'velik' u primjerima *Kispapfalva* i *Nagypapfalva* iskazivanja su kvalitativnih odnosa naseljenih mjesta.

c) ojkonime prema zanimanju: *Babafalva* (< *Bábafalva*)

Prvi dio mađarskog složenog ojkonima najvjerojatnije je slavenskog podrijetla *bába* 'babica, primalja', dok se drugomu dijelu složenici pridružuje već ranije spomenuti mađarski ojkonimski završetak *-falva*.

3. Ojkonime prema topografiji moguće je svrstati na:

a) ojkonime prema hidronimu: *Drazaad* (< *Drávaszád*);²⁹ *Mosson* (< *Moson*)

Riječ je uglavnom o ojkonimima kojima se imenuje rijeka *Drava* i močvarni predio kraja *Moson*.

Drazaad je u srednjem vijeku bio strateški i trgovački važan grad na samom ušću rijeke Drave na što upućuje prvi dio ojkonima - sam naziv rijeke. Drugi dio dvoleksemnog ojkonima apelativ *-szád* 'izvor ili ušće vodotoka' (BÍRÓ 2008: 76), odnosi se na zemljopisno mjesto gdje Drava kod Aljmaša, na granici Hrvatske, utječe u Dunav.

Etimologija toponima *Moson* uglavnom se objašnjava trima mogućim polazištima: od osobnoga imena (prije Arpadovića), posredstvom iz njemačkoga jezika (starobavarskoga dijalekta, primjerice njemački toponimi *Moosburg/Mosburg*), ili iz nekoga od slavenskih jezika (starosl. *měšb*, primjer toponima u Češkoj *Mšeno*, Poljskoj *Mszana Dolna*, Ukrajini *Mšana*; sve u značenju *močvarno*). FNSz. potvrđuje slavensko podrijetlo (1980: 433).

b) prema poredbenim tvorevinama: *Kisfalwd* (< *Kisfalud*)

Složeni mađarski ojkonim sastoji se od atributne sastavnice *kis* 'malen, ne velikog formata' i apelativa *-falu*. Sufiks *-d* u ovom slučaju mogao je funkcionirati kao deminutiv za pojačanje umanjenog značenja riječi na koju se dodaje (KÁZMÉR 1970: 50).

c) prema izgledu tla: *Ezeekh* (< *Eszék*); *Karanch*; (< *Karancs*)

Ojkonim *Ezeekh* je slavenskog porijekla Hrvatsko ime izvodi se iz osnove **sék-*, a znači 'prostor u sasječenoj šumi', 'pasjeka', 'obor'. Od pomadarenog

²⁸ Pócos navodi kako staromađarski apelativ *asszony* u mađarskoj ojkonimiji označuje *királyasszony* 'kraljica', *úrno* 'gospodarica' (2001: 85).

²⁹ Analoški su oblici npr. *Krisevszád*, *Zelenszád*

Eszék izvodi se njemački oblik *Essen* (ŠIMUNOVIĆ 2009: 238; FNSz. 1980:208).

Planina Karancs visoka 172 metra potvrđena je sjeverno od Salgótarjana. Za njezino ime pronalazimo više objašnjenja - po jednome naziv dolazi iz turkijskoga **quruncī* 'čadast pust, tkanina', a po drugome od osobnog imena također turkijskoga porijekla **Quorumčī Oyul* (FNSz.1980: 316), Prema MEĐERAL-SUČEVIĆ-u „ime dolazi od apelativa *garancs* 'grumen, gruda' (2006:178).

4. Ojkonimi prema floronimima: *Hagmas* (< *Almás*); *Kaporna* (< *Kaporna*); *Zelfalwa*³⁰ < *Szölő(s)falva*, *Szilfalva* (*Szélfalva*?) *Sipkacz*³¹ (< *Dipkacz*)

Naziv *Almás* dolazi od mađarskog apelativa *almás* 'područje obrašeno stabalima jabuka', što upućuje na tipičnu vegetaciju u okolici mjesta (FNSz. 1980:48). Apelativ *kaporna* je najvjerojatnije slavenizam u mađarskom jeziku sa značenjskim elementom *kopriva*³² koji označuje 'mjesto pokriveno, obraslo koprivom'.

Prvi dio ojkonima *Szölősfalva* dolazi od mađarskog naziva *szőlős* 'mjesto gdje se uzgaja grožđe' dodavanjem ojkonimskog završetka – *falva*. *Dipkacz* (< *Dipša* < lat. *andropogon gryllus*³³) slavenskog je podrijetla, a znači đipovinu (ARj III:8).

5. Ojkonimi prema faunonimima: *Kelges Korogh* (< *Kölgyeskórógy*) *Tehyne* (< *Tenje~Tényő*?)

Zoonim *Kölgyes* vjerojatno *hölgyes* (usp. ojkonim *Högyész* FNSz. 1980:283), u kojem dolazi do zamjene početnih glasova *k* i *h* u značenju *hölgy(menyét)* 'mala grabežljiva životinja koja je preko ljeta smeđe boje, u zimi snježnobijele boje, hermelin' (KISS 2014: 72), a može se odnositi na mjesto u kojem su kraljevski lovci lovili hermeline.

Ojkonim *Tenja* mađarskoga je postanja i upućuje na domaću životinju *tehen(y)*³⁴ (< *tehen*) 'krava; junac/junica'. Bit će da je mjesto služilo za uzgoj

³⁰ Od 1579. *Sölös* bez ojkonimskog završetka –*falva*. U Mađarskoj široko rasprostranjen ojkonim po našem mišljenju Csánki bilježi pogrešno kao *Szélfalva*. Mađarski apelativ *szél* dvoznačnoga je značenja: može jedanput značiti 'vjetar', a može značiti i 'rub, kraj, granica'. Ako se uzimaju u obzir autohtoni mađarski mjesni govori ovoga kraja oni pripadaju ikavskoj skupini govora mađarskih dijalekata (v. MELICH 1894). U tom bi slučaju apelativ *szél* mogao poprimiti i oblik *szil* sa značenjem 'bršljan' (usp. FIEDER 2007: 116).

³¹ Prema Mažuranu Csánki je krivo čitao i zapisao naziv ovog mjesta (MAŽURAN 1980:147).

³² Usp. hrv. *Koprnik*, slo. *Koprivnik*, ukr. Кропивник (FNESz. 1980:445).

³³ Botanička vrsta mediteranske trave: kršín.

³⁴ Melich u svome radu navodi oblik *teheny* (MELICH 1894: 168) Vidi još: A Magyar Korona országainak helységnevtára 1892.

goveda (ARj XVIII:203) tj. ojkonom je zasigurno u svezi sa stočarstvom. U Mađarskoj nailazimo na ojkonom *Tényő* danas u suvremenoj mađarskoj županiji Győr-Moson-Sopron. Prema FNSz-u ojkonom je nastao od osobnog imena *Theneu*, a temelj mu je apelativ staroturkijskoga podrijetla *tinó* 'junac/junica' (FNSz. 1980:638).

6. Ojkonimi nepoznate motivacije: Pachana; Palina (možda od antroponima Pál, Pavao); Pomochnya

Zaključak

U ovome se radu obrađuju 35 ojkonomske različnice zabilježene u poreznom popisu Korođanskog vlastelinstva iz 1469. godine. Analizirani korpus ukazuje na karakteristični tvorbeni model mađarskih ojkonomi koji se uklapa u svekoliki tvorbeni mehanizam mađarskih ojkonomi i toponimi. Očekivano, pri prefiksnoj tvorbi sudjeluju pridjevci *kis-* i *nagy-*, dok je pri sufiksnoj tvorbi najbrojniji ojkonomski element *-falva* tj., genitivni oblik imenice *falva* 'selo'. Prvi dio takvih ojkonomi odnosi se na patronimik, na eventualnog posjednika dotičnoga mjesta ili na ojkonomie koji su u svezi s imovinskopравnim odnosima i upravom. Ojkonomske sastavnice *-vár* i *-szád* prisutne su samo jedanput i to u primjerima *Baranyavár* i hidronimu *Drávaszád*. U tvorbi korođanskih ojkonomi javljaju se deminutivni sufixi *-gy* (2), *-s* (2), *-us* (2), *-d* (1), *-i* (1) i *-ka* (1). Unatoč tome što se radi o rubnom području srednjovjekovne Kraljevine Ugarske, način oblikovanja ojkonomi uklapa se u tvorbeni model srednjovjekovnoga mađarskog jezika. Nadalje, analizirani izvor svjedoči i o tisućljetnoj prisutnosti mađarskoga jezika i kontinuitetu života pripadnika mađarskoga naroda na istočnoslavonskom području, zajedno s pripadnicima hrvatskoga i drugih naroda, a čiji su se međusobni utjecali reflektirali i u ojkonomiji već od razdoblja kasnoga srednjeg vijeka.

Literatura

- ARj = Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika. JAZU, I-XXIII, Zagreb, 1880-1976.
ANDRIĆ 2001 = ANDRIĆ S. Potonuli svijet // Rasprave o slavonskom i srijemskom srednjovjekovlju. Slavonski Brod, 2001. 245.
ANDRIĆ 2002 = ANDRIĆ S., Južna Panonija u doba velike seobe naroda // *Scrinia Slavonica*, 2. Slavonski Brod, 2002.
BÉNYEI = BÉNYEI Á. *Helynévképzés a magyarban*. Debrecen, 2012.
<http://mek.oszk.hu/11100/11120/11120.pdf>
BÍRÓ = BÍRÓ F. *Vízrajzi köznevek ómagyar kori településnevekben* // *Névtani Értesítő*, 30./2008. 67-81.
<http://mnytud.arts.unideb.hu/nevtan/ne/szamok/30/ne3007bf.pdf>

https://library.hungaricana.hu/hu/view/NEDA_1892_helysegnevtar/?pg=1883&layout=s&query=Tenja

- ENGEL = ENGEL P. Valkovármege, kézirat.
- ENGEL 2001 = ENGEL P. Magyarország a középkor végén. CD-ROM. Budapest, 2001.
- FIEDER 2007 = FIEDER M. Baranya vármegye korai ómagyar kori helyneveinek nyelvi elemzése. Szakdolgozat, Debreceni Egyetem, BTK Magyar Nyelvtudományi Tanszék, Debrecen, 2007.
http://mnytud.arts.unideb.hu/szakdolgozat/1561/fieder_m_1561.pdf
- FNESz. = KISS L. Földrajzi nevek etimológiai szótára. Budapest, 1978.
- GRAČANIN = GRAČANIN H. Goti i južna Panonija // Scrinia Slavonica, 6. Slavonski Brod, 2006.
- HAJDÚ 2010 = HAJDÚ M. Családnevek enciklopédiája. Budapest, 2010.
- KÁZMÉR 1970 = KÁZMÉR M. A „falu“ a magyar helynevekben. XIII-XIX. század. Budapest, 1970.
- KISS = KISS L. Különb-félék – Helynévmagyarázatok*
<http://www.e3.hu/~magyarnyelv/06-4/kissl.pdf>
- KISS = KISS M. A Körösmente folyóvízneveinek névrendszertani vizsgálata. Doktori disszertáció, ELTE BTK, Budapest, 2014.
<http://doktori.btk.elte.hu/lingv/kissmagdalena/diss.pdf>
- KRISTÓ = KRISTÓ GY. Az Árpád-kori településnév-adás // Onomastika Uralica 3:/ 2005. 117-133.
<http://mnytud.arts.unideb.hu/onomural/kotetek/ou3/12kristom.pdf>
- MAŽURAN 1994 = MAŽURAN I. Srednjovjekovni i turski Osijek. Osijek, 1994.
- MAŽURAN 1998 = MAŽURAN I. Hrvati i Osmansko Carstvo. Zagreb, 1998.
- MEDERAL-SUČEVIĆ 2006 = MEDERAL-SUČEVIĆ K. Usporedni pregled hrvatskih i mađarskih baranjskih ojkonima // Folia onomastica Croatica, 15/2006. 173-189.
- MELICH 1894 = MELICH J. A Slavónia nyelvjárás // Magyar nyelvjárások, XXIII/ 1894. 162-169. http://real-j.mtak.hu/5966/1/MagyarNyelvor_1894.pdf
- ŠIMUNOVIĆ 2009 = ŠIMUNOVIĆ P. Uvod u hrvatsko imenoslovlje. Zagreb, 2009.
<https://www.scribd.com/doc/53182751/Petar-Simunovic-Uvod-u-Hrvatsko-Imenoslovlje>
- TÓTH 2017 = TÓTH V. Személyi helynévadás az ómagyar korban. Debrecen, 2017.
- TÖRÖK 1961 = TÖRÖK G. Ötszáz éves híradás a szlavóniai magyarságról // Magyar Nyelv, 57, 1961. 238-242; 360-363.

Izvori

- HAFIZOVIĆ = HAFIZOVIĆ F., Popis Sandžaka Požega 1579., Državni arhiv u Osijeku, Osijek, 2001.
- MAŽURAN 1980 = MAŽURAN I. Porezni popis grada i vlastelinstva Osijek i njegove okolice 1469.godine. Starine // 58, JAZU, Zagreb, 1980., 125-166.
- MNL DL = Magyar Nemzeti Levéltár, Diplomatikai Levéltár, 32365.

Internetski izvori

- <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=33230> (datum posljednjeg pristupa 10. studenog 2018.)
- <https://geoportal.dgu.hr/> (datum posljednjeg pristupa 10. studenog 2018.)
- <https://mapire.eu/hu/> (datum posljednjeg pristupa 10. studenog 2018.)